
Sydbank

Danmarks Erhvervsbank

Erhvervswebinar:

Hvad vil en årelang kamp mod corona betyde for dansk erhverv?

18. marts 2021

A dramatic sunset over a coastal town. The sun is low on the horizon, casting a bright orange glow across the sky and reflecting on the water. A lighthouse is visible on a hill in the distance. In the foreground, a highway with several cars is visible, and a wooden fence runs along the side of the road. The sky is filled with large, dark clouds, and a bright yellow sun is visible in the upper right corner.

Corona – Samfundet: Hvis epidemien fortsætter

Jesper Bo Jensen, ph.d,
Fremtidsforsker

www.fremforsk.dk

Center for Fremtidsforskning

Black Swan eller Wildcard:

Begivenhed af lille sandsynlighed, men med store konsekvenser

Corona-epidemien fortsætter

- **Der kommer pga. den verdensomspændende karakter hele tiden nye mutationer af virus**
 - **Brasilianske, sydkoreanske, namibiske, spanske, mongolske, amerikanske og cubanske mutationer**
- **Visse mutationer er resistente overfor vacciner – og genvaccinationer bliver hverdagen**
- **Samfundet vænner sig til at leve med nye virus hele tiden - vi tager forholdsregler for at leve i denne fremtid permanent**
- **Det er ikke det mest sandsynlige scenarie, men det er faktisk efterhånden ikke så usandsynligt mere**

Demografi Danmark

Absolutte tal 2020-2030

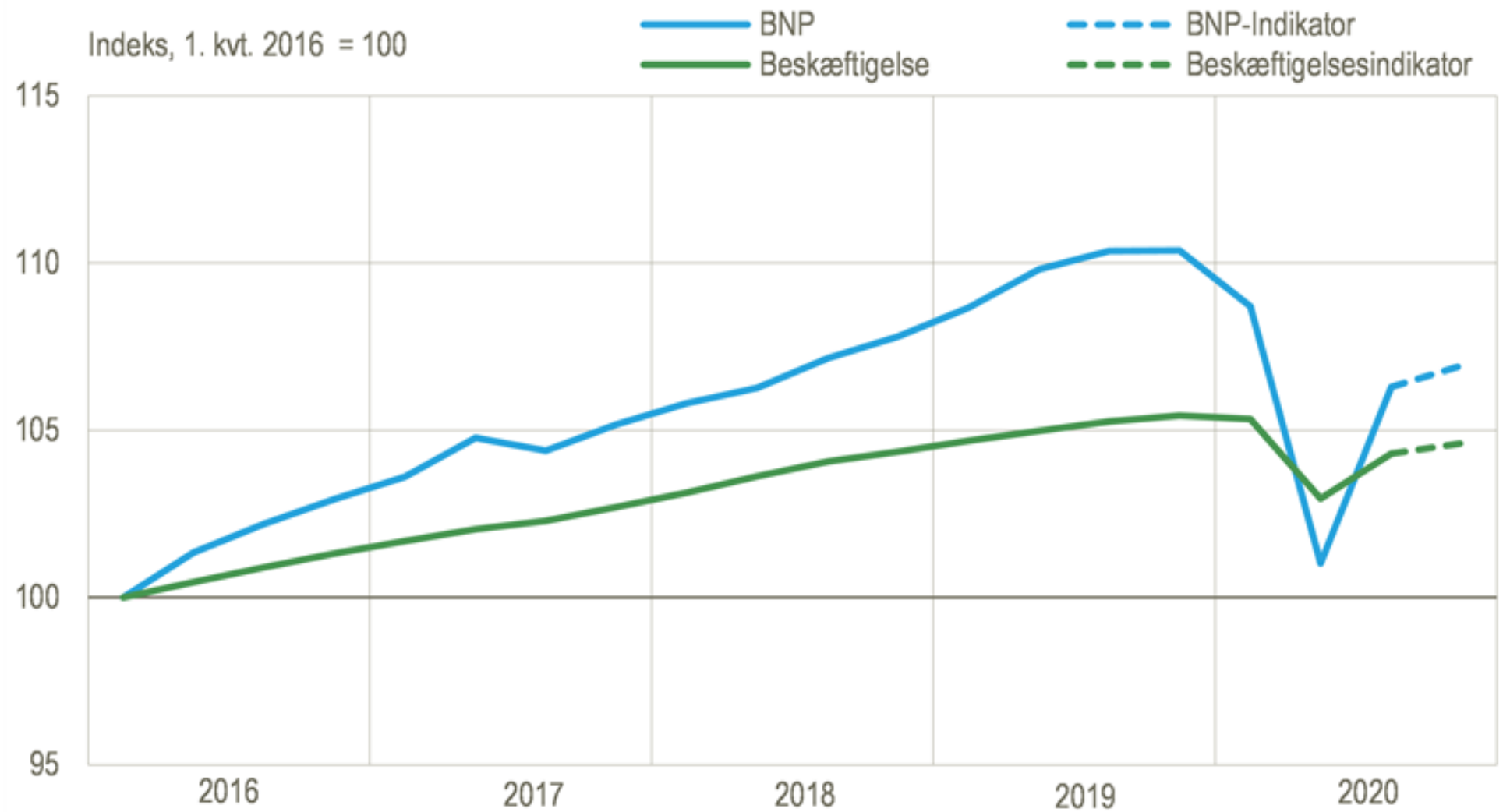
	2020	2030	Ændring
0-9	616.140	694.228	78.088
10-19	681.979	628.300	-53.679
20-29	786.603	759.967	-26.636
30-39	688.927	810.779	121.852
40-49	756.728	680.319	-76.409
50-59	800.938	743.411	-57.527
60-69	664.188	757.461	93.273
70-79	564.199	574.778	10.579
80-89	226.608	364.803	138.195
90 +	44.612	59.723	15.111
I alt	5.830.922	6.073.769	242.847

Samfundsmæssige konsekvenser

- **Det rammer ikke befolkningsudviklingen – der skal mere til end 4% af alle dødsfald i 2020**
- **Økonomisk vækst permanent lavere - lavvækstsamfund**
- **Frygtens politik fastholdes i regeringen og Folketinget**
- **Det betyder frygt for infektioner i store dele af samfundet. Samvær og forsamlinger reguleres mere permanent. Sundhedsvæsenet står øverst i samfundets prioriteter**
- **Gamle og svage prioriteres over unge – ungdomsfjendsk samfund**
- **Rejser til udlandet frarådes til de fleste lande i lang tid frem**
- **Det tætte samvær forsvinder fra samfundet bortset fra familie og helt nære venner**

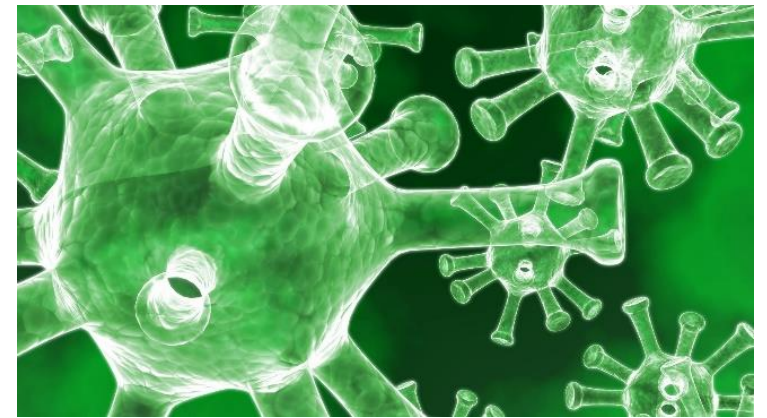
BNP og beskæftigelse - fremskrevet med indikatorer

Anm: BNP-indikatoren er opgjort i kædede værdier, mens beskæftigelse er opgjort i personer. Begge er sæsonkorrigerede.

Kilde: www.statistikbanken.dk/nkn1 er fremskrevet med BNP- og beskæftigelsesindikatoren for den seneste periode.

Hvad er forandret?

Tendenser, der var i gang inden corona og bliver forstærket af krisens fortsættelse:

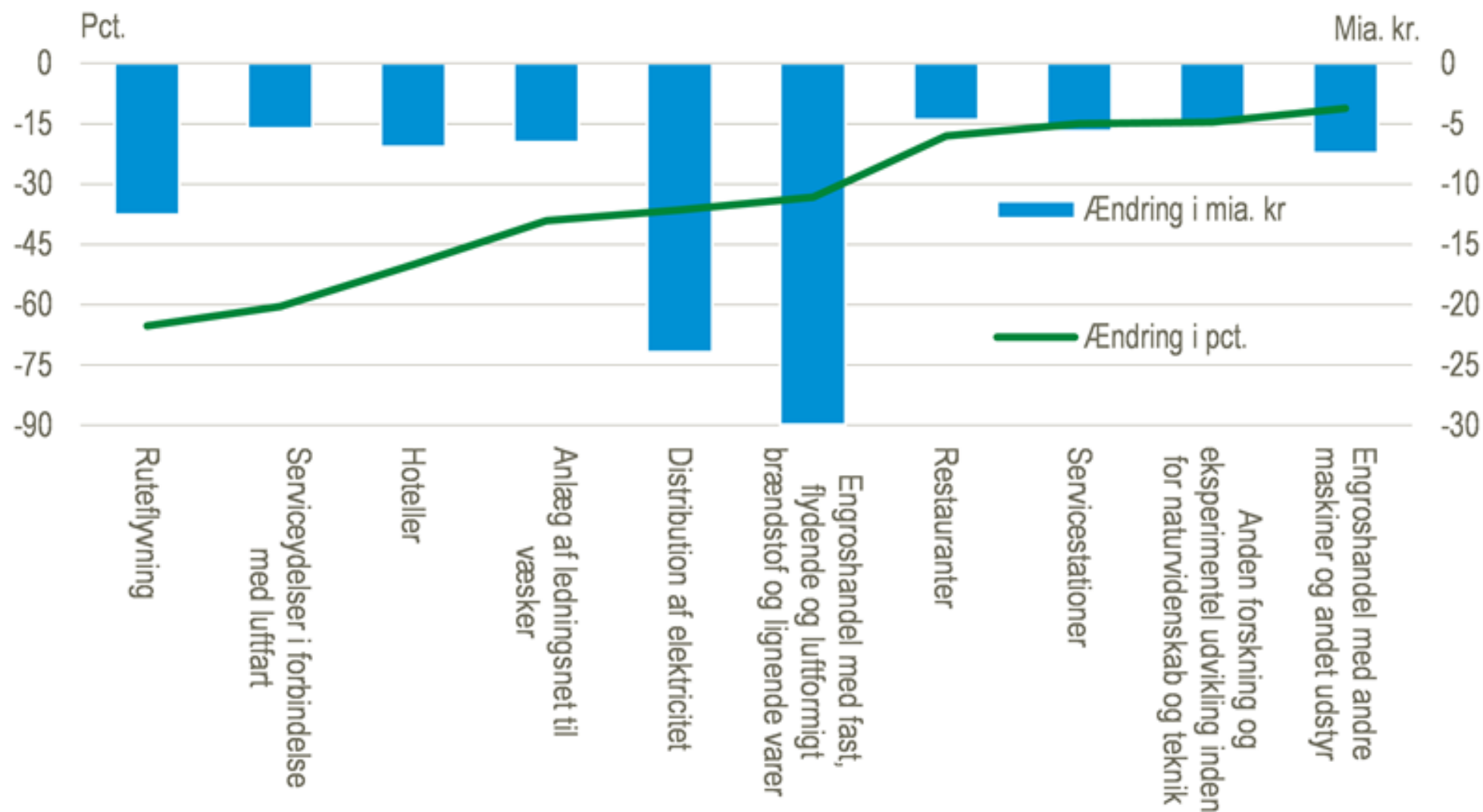
- **Indkøb via nettet – digitaliseringens naturlighed**
- **Fra den store luksus til den lille luksus**
- **Arbejde på afstand er for alvor slået igennem:**
 - **Hurtige digitale møder, webinarer, samarbejde digitalt**
- **Andre omgangsformer**

En branchespecifik nedtur

- Det er bestemte brancher, der er hårdt ramt
- Det vil brede sig, men ikke nødvendigvis ret meget
- Det er rejser, hoteller, nattelivet, koncerter og events, restauranter og bylivet som sådan, der er hårdest ramt
- Dele af industrien og tjenesteb Branchen
 - Det vil ramme bredere end de andre områder
- Andre har optur: Ejendomshandel, byggemarkedet, blomster, sommerhusudlejning, fritidsaktiviteter, natur og udeliv, samt bæredygtighedsbranchen
- Vi vil se en permanent ændring, der kræver omskoling

Brancher med stort fald i salget i 2020 i forhold til salget i 2019, ikke-sæsonkorrigeret

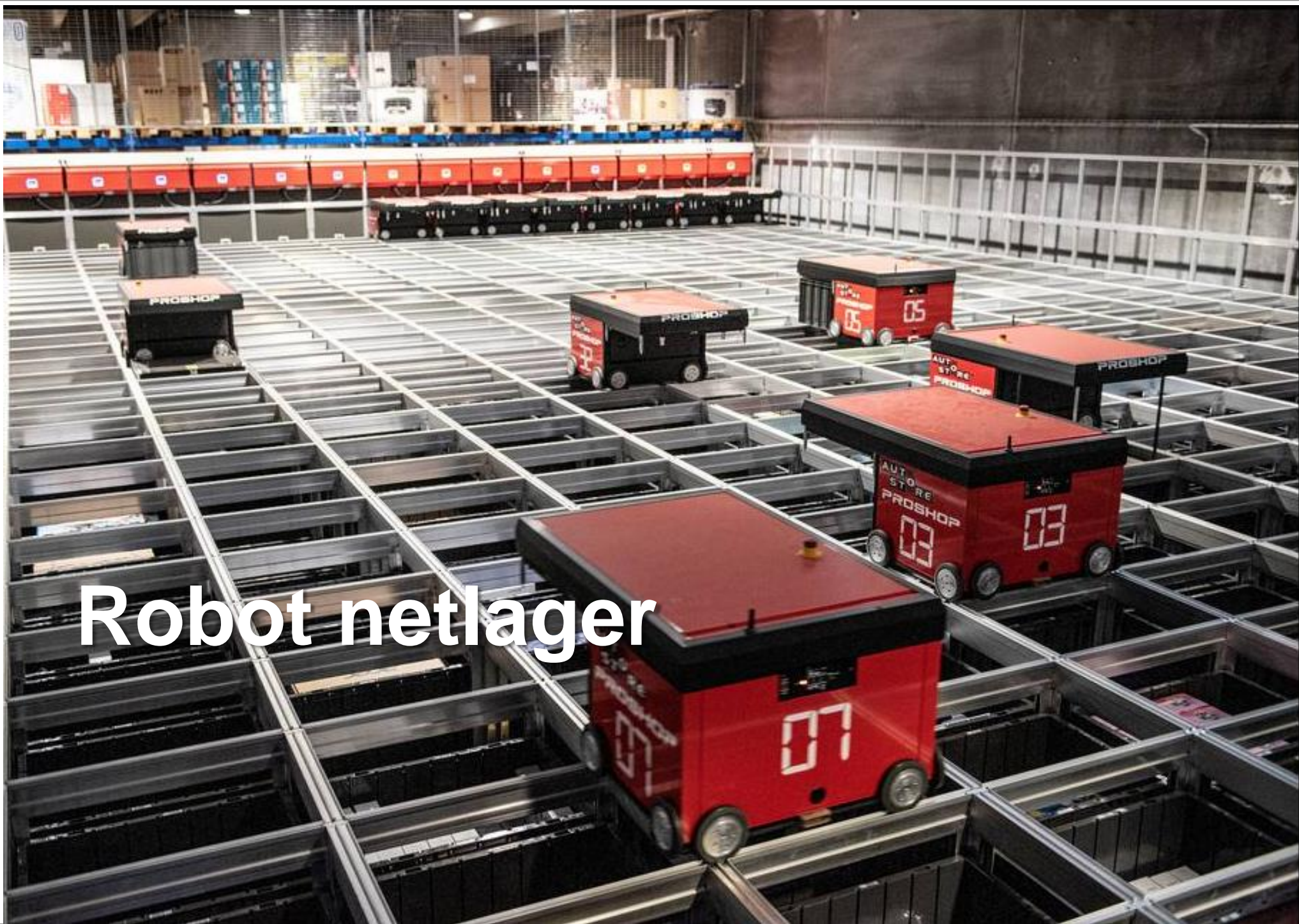

Kilde: www.statistikbanken.dk/fiks44, data fra brancher der ikke er underlagt diskretionshensyn. Branchen for distribution af elektricitet har et mindsket salg grundet brancheskift.

Fremtidens detailhandel

- **Alle handler på nettet i fremtiden**
- **Vi får en accelereret udvikling hen mod omkring halvdelen af al udvalgsvarehandel via nettet om 1-2 år frem for 10 år**
- **Detailhandlen, shopping-centre og gågader bliver aldrig det samme igen efter coronakrisen**
- **Det kræver en omstilling af alle handelsbyer til den nye virkelighed og det bliver hårdt**

Robot netlager

Ramt i coronasamfundet

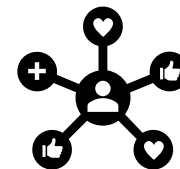
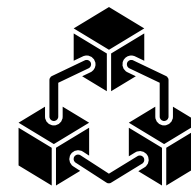
COVID-19

- Hele bylivet med detailhandlen, cafeer og restauranter samt nattelivet, kulturen, festivaler vil forsvinde i mange byer – København meget hårdt ramt
- Turistbranchen med udlandsrejser i fly forsvinder på kort tid – og fødekæderne
- Hotelbranchen kraftigt ramt – og alle fødekæder
- Servicestationer og fødekæder
- Flybranchen under kraftigt pres, da forretningsrejsende reduceres til 10-20% af tidligere
- Verdenshandlen falder i en længere periode
- Globale virksomheder regionaliseres efterhånden

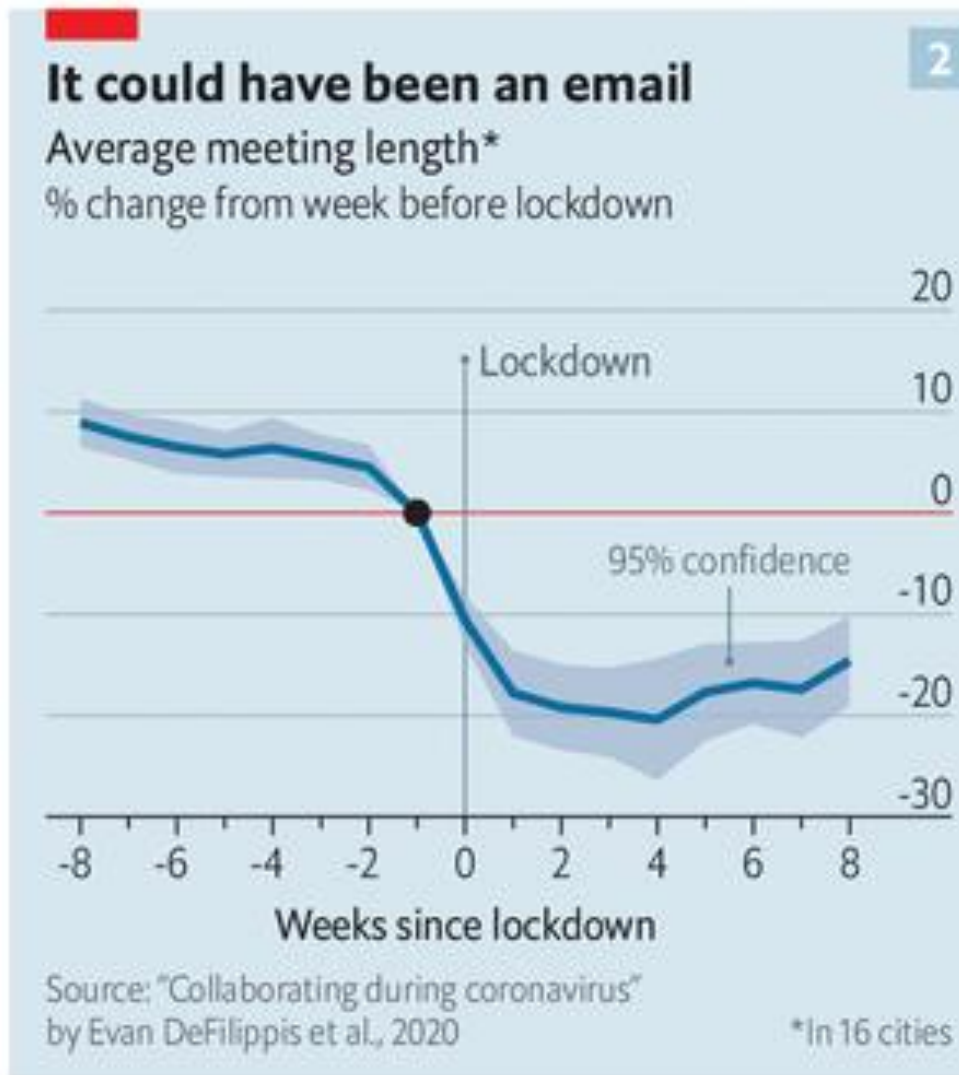
Hvad er nyt som tendense

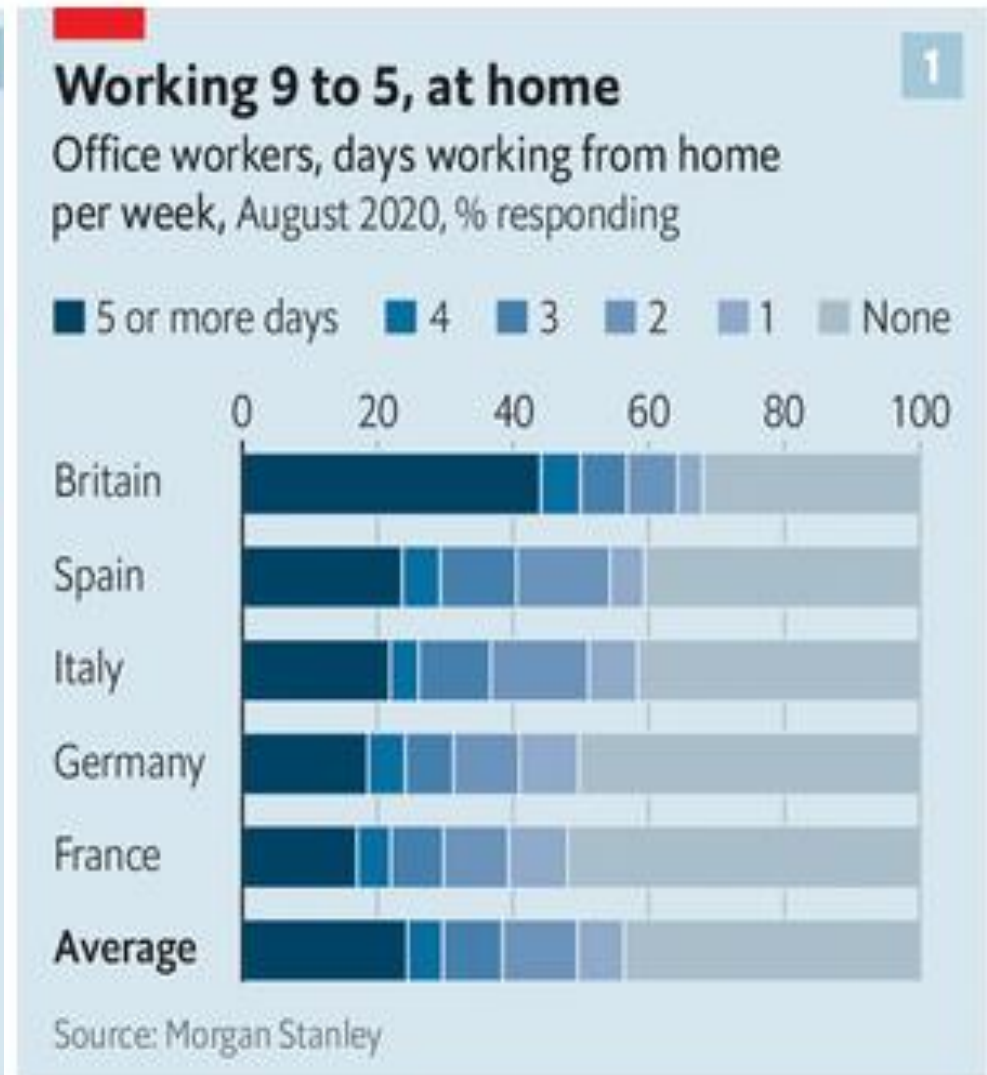
- Fra just-in-time til just-in-case
- Helt nye risici-vurderinger
- Sårbarhed - beredskab er nødvendigt
- Nye samarbejdsmodeller og hurtig omstilling
- Produktion til markeder i nærrområder bliver vigtige
- Ledelse via digitale medier får en stor fremtid
- Omprioritering af 'centrale medarbejdere' – der er andre grupper af stor betydning end toppen

Arbejde på afstand og kortere møder

The Economist

The Economist

Hjemmearbejde

Kontoret i fremtiden

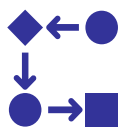

- **Kontoret er en del af det gamle samfund**
- **Skal en virksomhed bestå af fysiske kontorer og arbejdspladser i fremtiden? Hvor mange?**
- **Kan vi dele arbejdspladserne eller kan vi sidde tættere sammen?**
- **Hvor skal vi møde kunderne fremover?**
- **Indrette kontorarbejdspladser i medarbejdernes hjem – eller lade dem selv råde?**
- **Tomgang i kontorlokaler i mange år frem**
- **Faldende nybyggeri af kontorbygninger**

Arbejdsgange og processer på langt sigt

Lyn-digitalisering bliver til total digitalisering

Processer vil som udgangspunkt bliver tænkt som digitale

Fysisk samvær og fysiske møder bliver aktiviteter, der planlægges fysisk med vilje

Vi skal stadig være sammen, men kun når det er nødvendigt

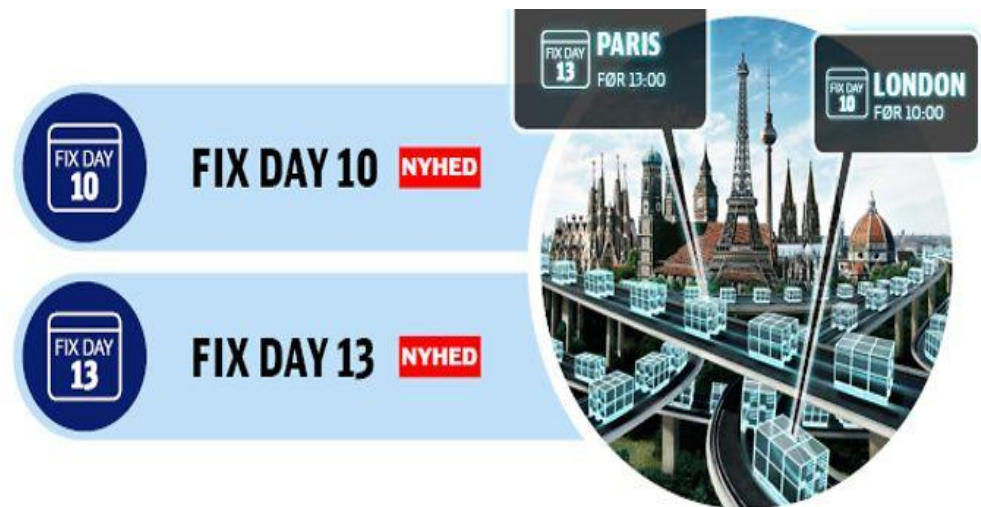

At lede digitalt bliver et krav til alle ledere

Værdi- og logistikkæder efter corona

- Afkortning af logistikkæder – de lange er sårbare
- Mere kontrol over værdikæden – skabe værdier undervejs og ikke blot til sidst
- Hjemtagning af produktion til Europa og Danmark – robotisering af produktionen

Fra just-in-time til just in case
Sikring at logistikkæden

Delivery Robot

ROSS

Fra e-handel til A-handel: Automatiseret indkøb

- Når I bliver en del af den købende virksomheds interne systemer til sikring af driften
- Eller når alt handler om pris og kvalitet

SOLER
**INTELLIGENT
ATTORNEY**

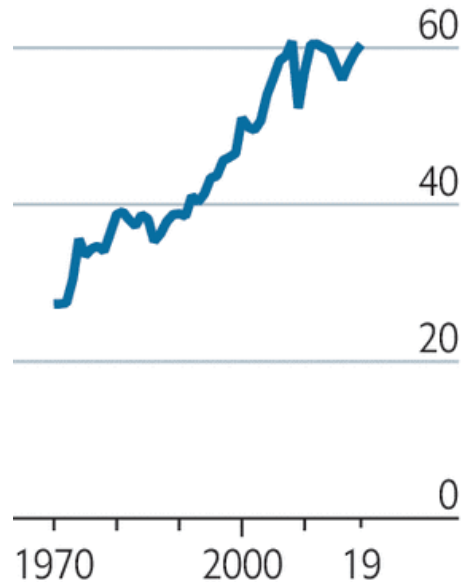
LEARN MORE (/LAWYERS)

Fra globalisering til regionalisering og slowbalisering

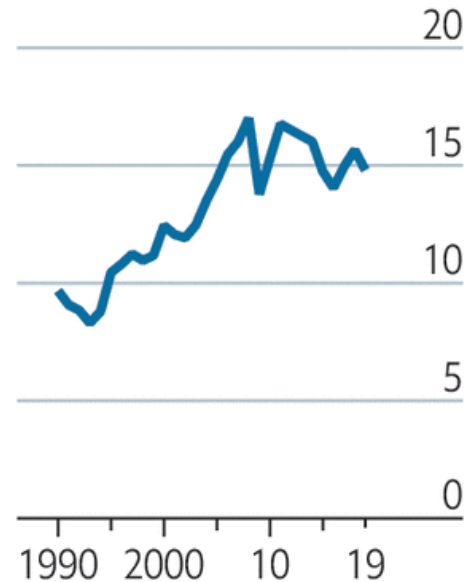
Bumping along

World

Trade as % of GDP

Import intensity of production*, %

Sources: IMF; OECD

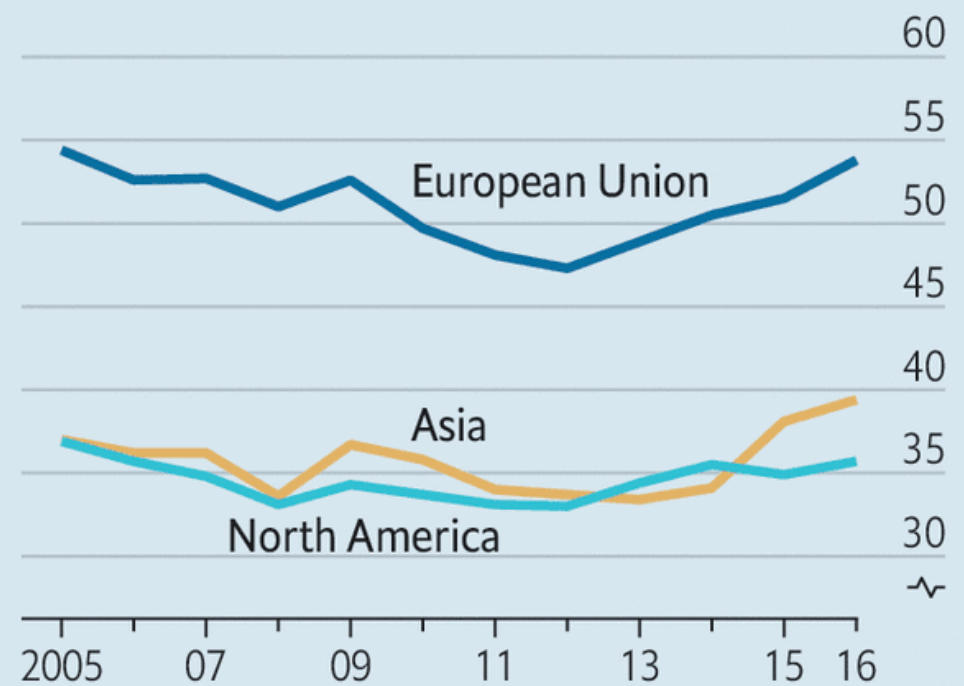
*Value of imported parts as a share of output

The Economist

Chain reaction

2

Share of cross-border supply-chain foreign inputs* that are from the same region, %

Source: OECD

*Measured by value added

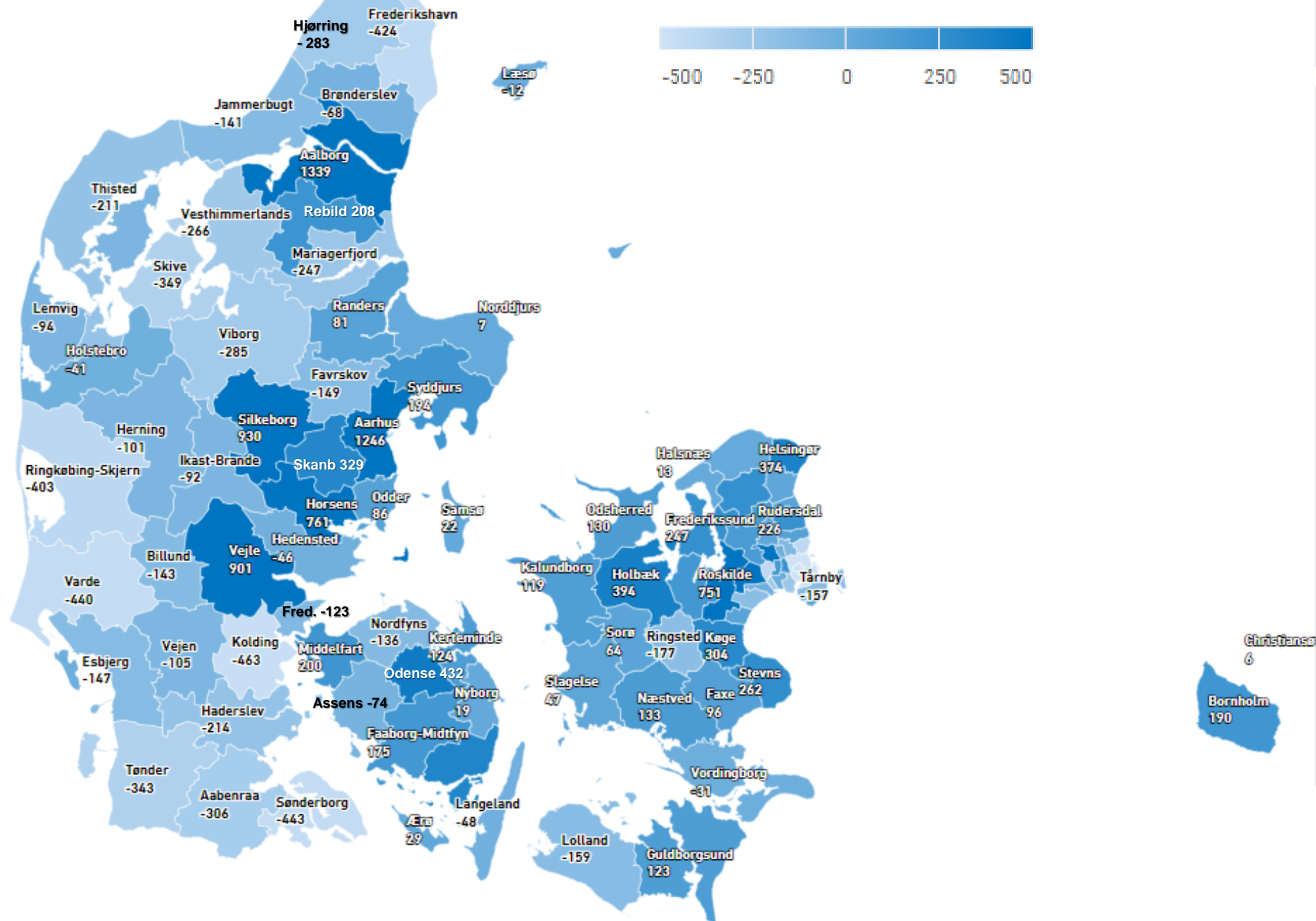
The Economist

Natur og det grønne

- Det sanselige
- Det helbredende
- Det vi kan føle på, mærke, have forbindelse med
- Naturen: Det vil vi have, også selv om det ikke er rigtig natur
- Modsætning til det digitale
- Organiske former
- Alder – seniorer elsker natur

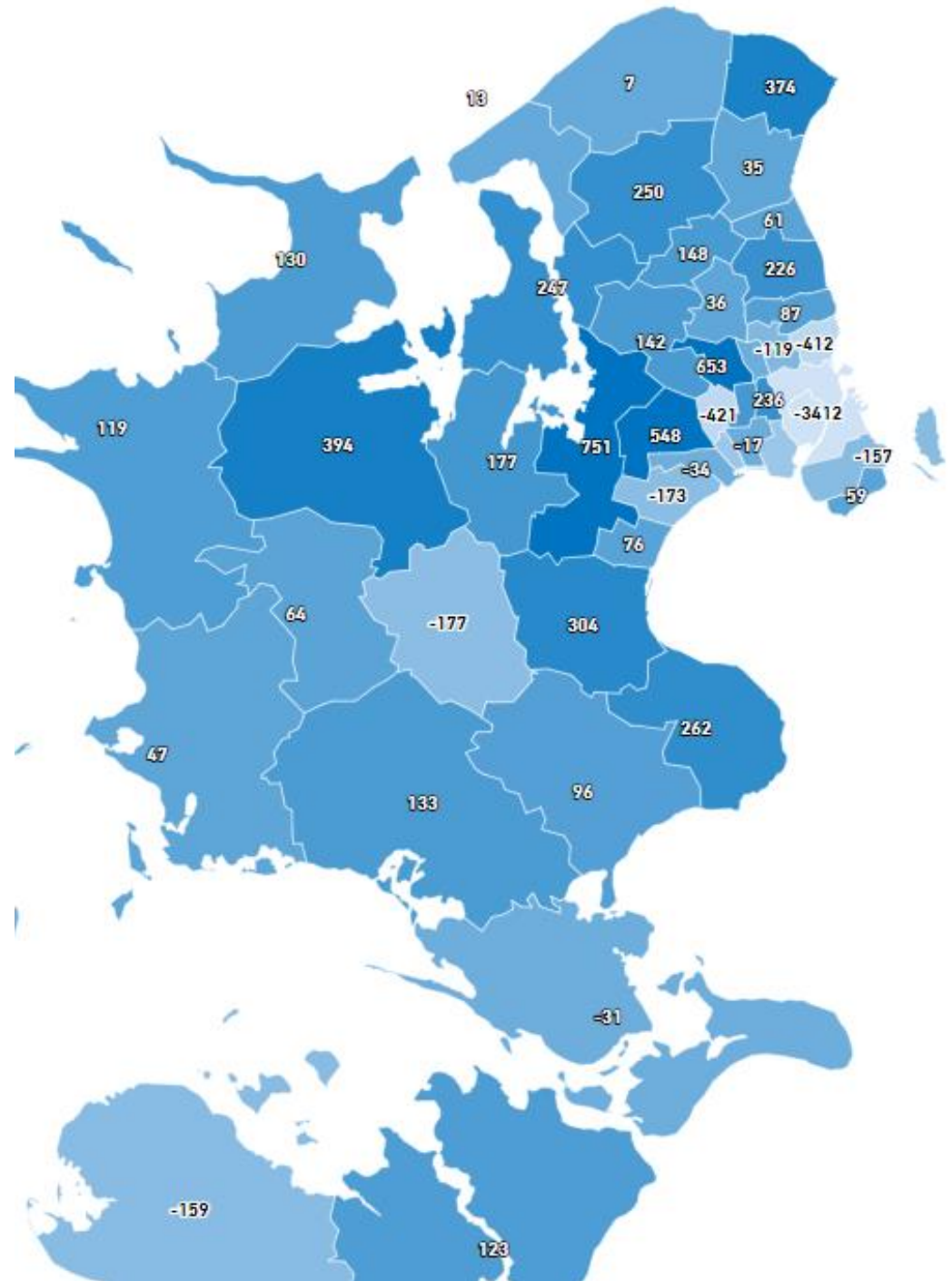

Nettotilflytning til kommunerne i 2020

Nettotilflytning til kommunerne i 2020

- København: - 3412
- Frederiksberg: - 1392
- Gentofte: - 506
- Gladsaxe: - 513
- Rødovre: + 398
- Hvidovre: - 258
- Høje Taastrup: 548
- Ballerup: 653
- Roskilde: + 751
- Holbæk: + 394

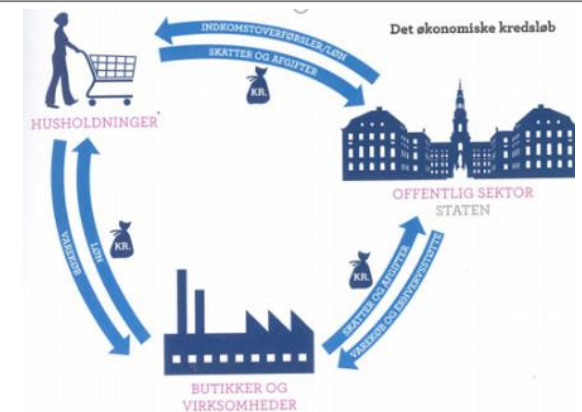

Den geografiske bosætning og boligmarkedet

- **Begyndende decentralisering forstærket fra 2020-21 af corona**
- **Stor efterspørgsel efter parcelhuse lige nu – det mindste udbud i mange år**
- **Vi vil se et skifte i bosætning på grund af selvkørende biler, geografisk uafhængigt arbejde og en kraftigt voksende interesse for natur, frisk luft mv. i det åbne land og skovene og erfaringerne fra corona**
- **Danmark er begyndt at ændre struktur over mod noget, vi kendte før industrialiseringen**
- **Bymæssige koncentration ikke nødvendig fremover**

Den offentlige sektor

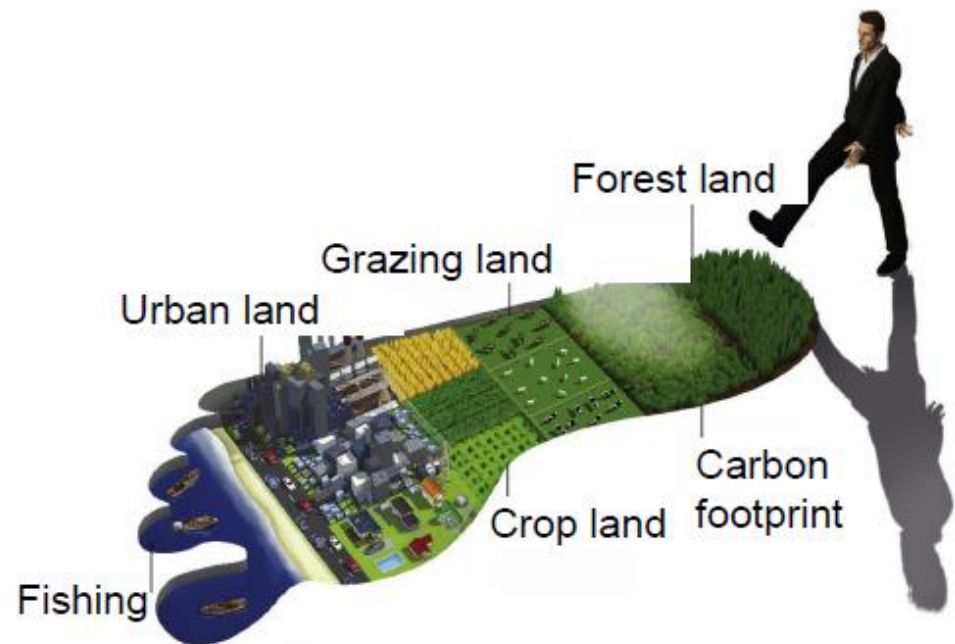
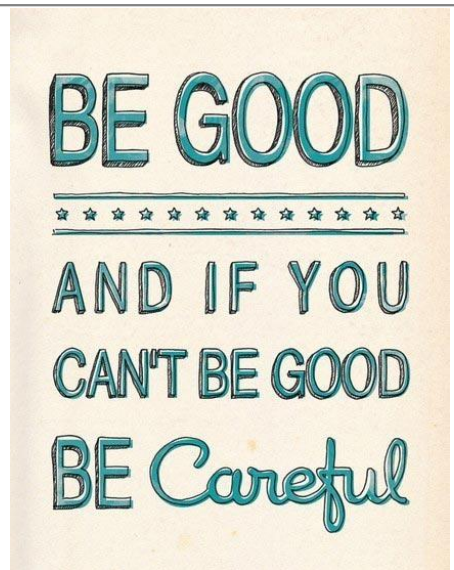

- Faldende vækst i samfundet betyder faldende skatteindtægter
- Konkursen fører til stigende arbejdsløshed og faldende indtægter
- Samtidig er udgifterne til sundhedssektoren stigende
- Mange gamle – mange udgifter
- Den offentlige sektor bliver udsat for massive besparelser – mange fyres
- Dertil kommer afvikling af coronagælden
- Det betyder, at ejendomsmarkedet bremser op – især i de store byer

BE GOOD

Tidsånden for Gen Z og New Millennium

- Gøre noget godt
- Gøre en forskel
- Hjælpe verden, bygge en skole, redde nogen
- Redde dyrene, kloden, regnskoven eller de oprindelige folk
- Se din virksomhed som en mulig belastning

Source: Ministry of Environment, New Zealand

Hvad skal man gøre ved bæredygtighed?

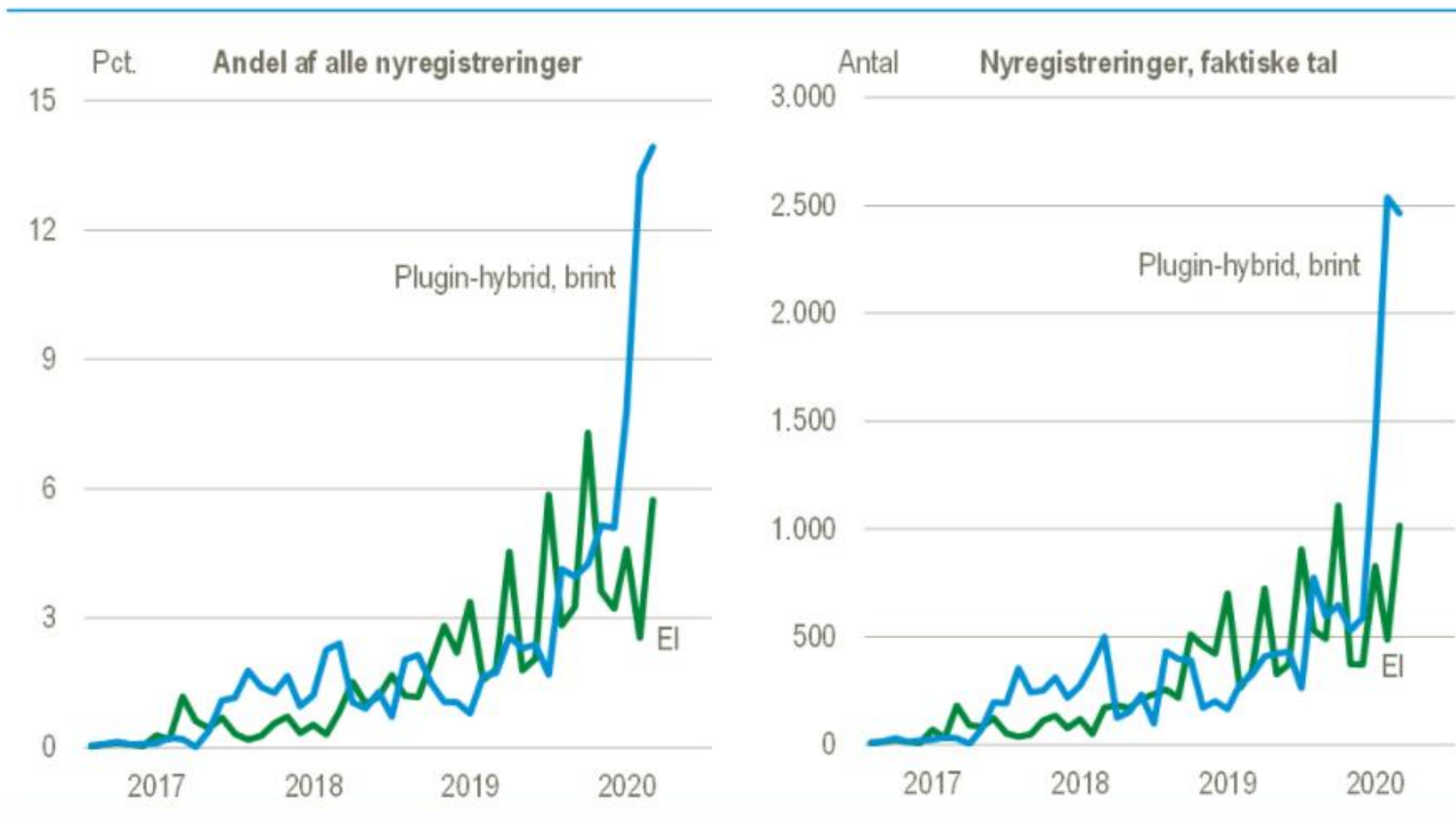

- **Se på sine processer, materialeforbrug, forsyningen af virksomheden og klimaregnskab samt tætte underleverandører**
 - **Få givet en retning i de kommende år!**
- **Arbejde med CSR, medarbejdertrivsel og alle de andre arbejdsforhold i virksomheden – og hos underleverandører i resten af verden!**
- **Se på hvordan man i øvrigt forholder sig til samfundsmæssigt ansvar - og hvad med deres kunder?**

Boom i grønne biler i 2020

Nyregistreringer af el-, plugin-hybrid- og brintdrevne biler, 2017-2019:05. Andele og faktiske tal

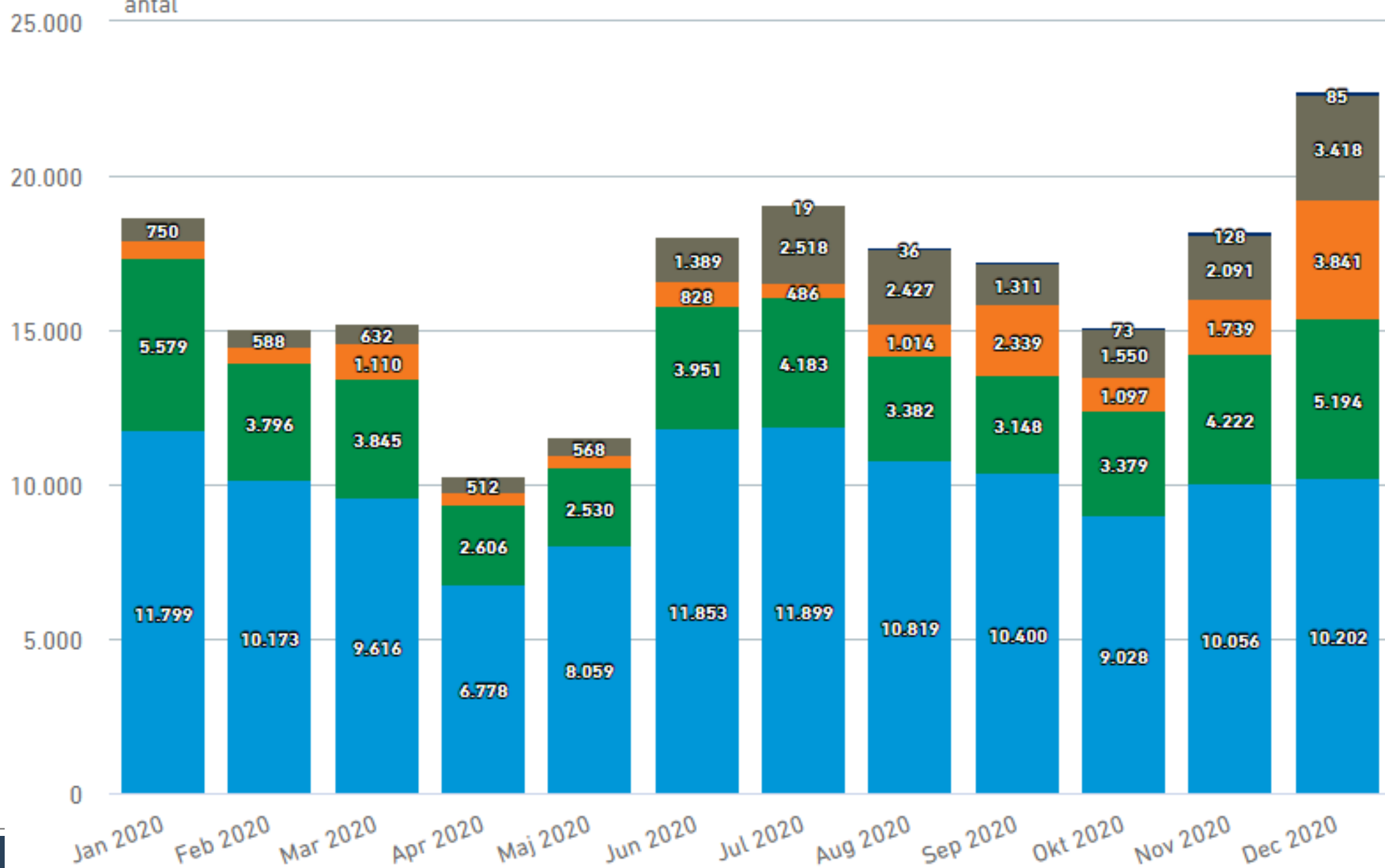
Nyregistrerede personbiler

Drivmiddel:

■ Benzin ■ Diesel ■ El ■ Benzinhybrid ■ Dieselhybrid

antal

FORTIDENS EVOLUTION... NUTIDENS INNOVATION!

www.fremforsk.dk

Instagram og twitter:

#fremforsk; @JesperBoJensen

Facebook: Fremforsk

LinkedIn: Fremforsk

Jesper Bo Jensen

Fremforsk

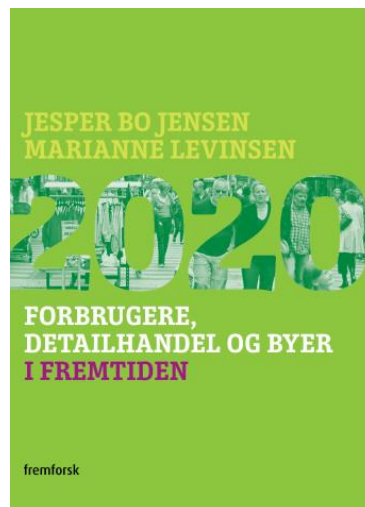
Saralyst Allé 53

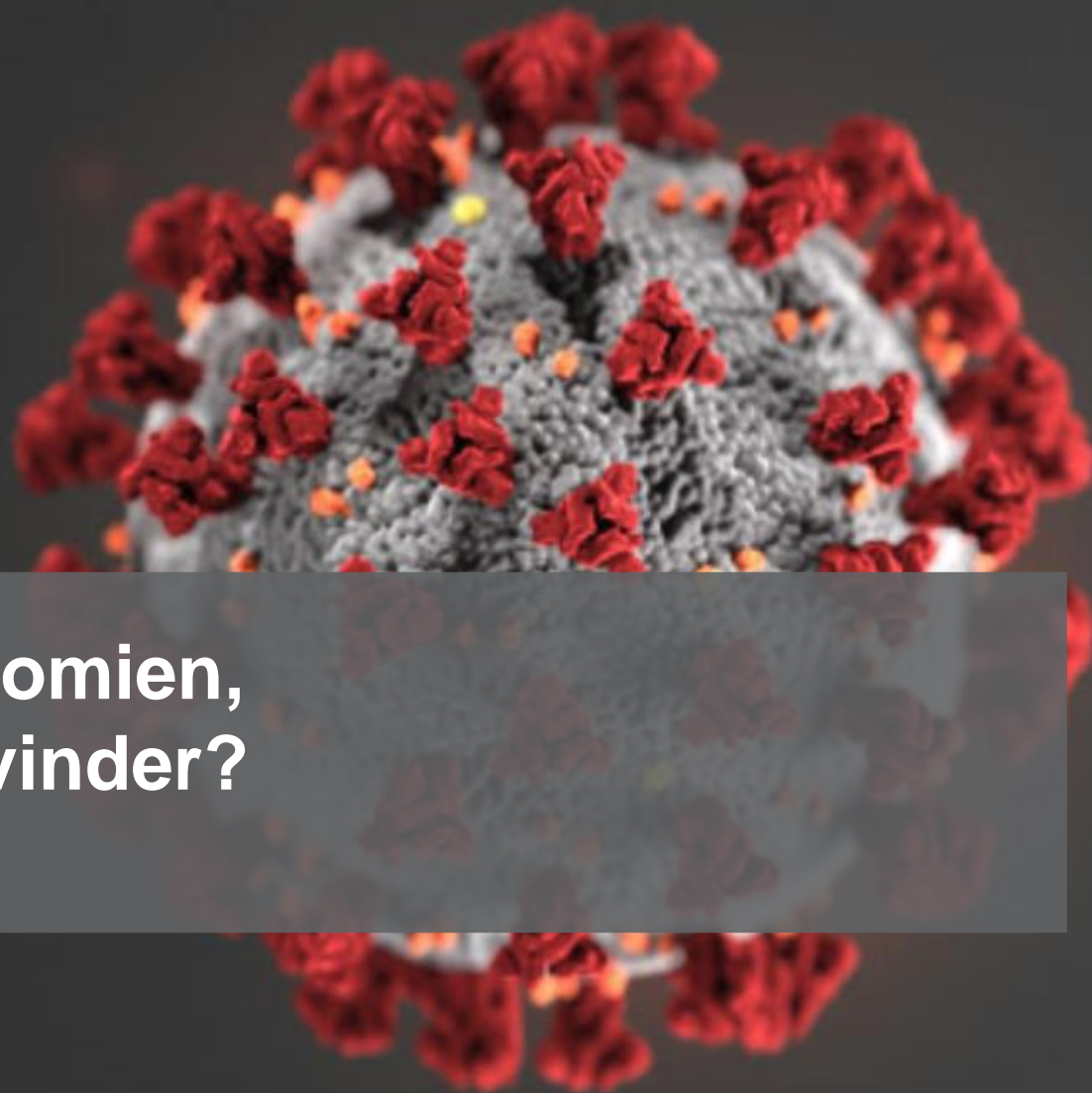
8270 Højbjerg

E bjb@fremforsk.dk

T 86 11 47 44

M 20 67 45 00

Hvad sker der med økonomien, hvis COVID-19 ikke forsvinder?

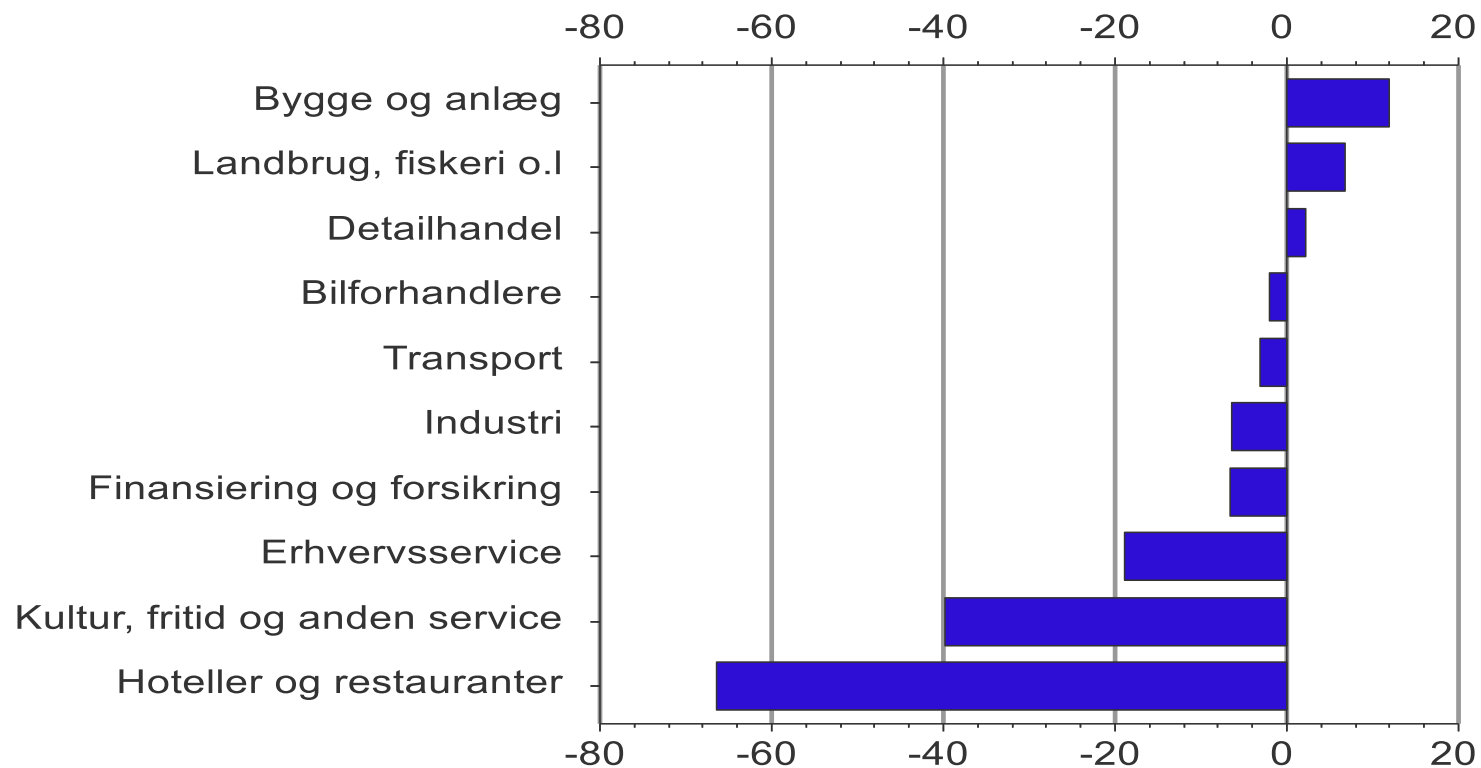
Cheføkonom Søren Kristensen, marts 2021

Lys for enden af tunnellen. Hvad nu hvis det er et modkørende tog?

Krisen er enormt skæv

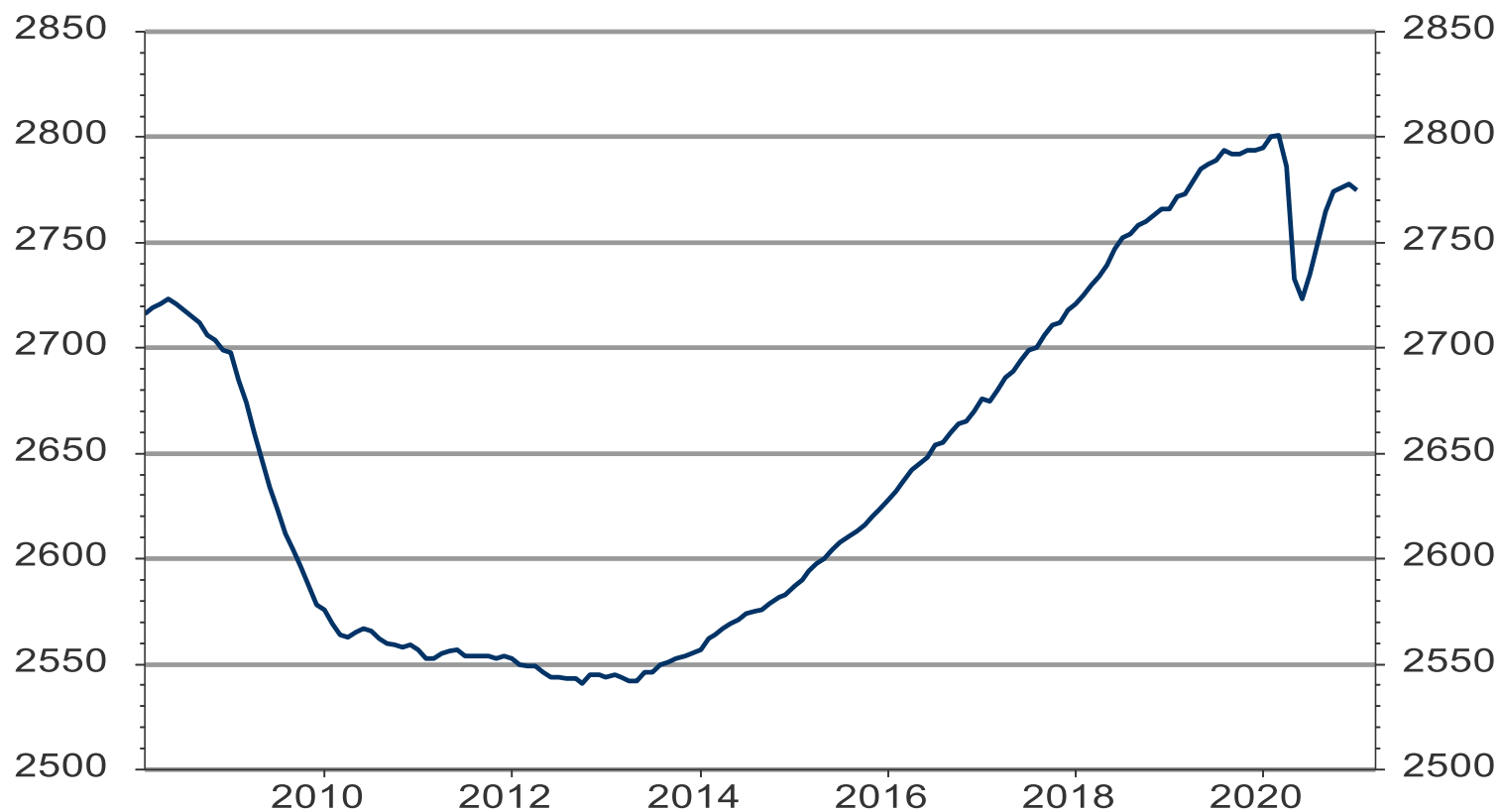
Virksomhedernes salg, årlig ændring (december)

Kilde: Refinitiv Datastream og Danmarks Statistik

Hjælpepakkerne har skånet økonomien for det værste...

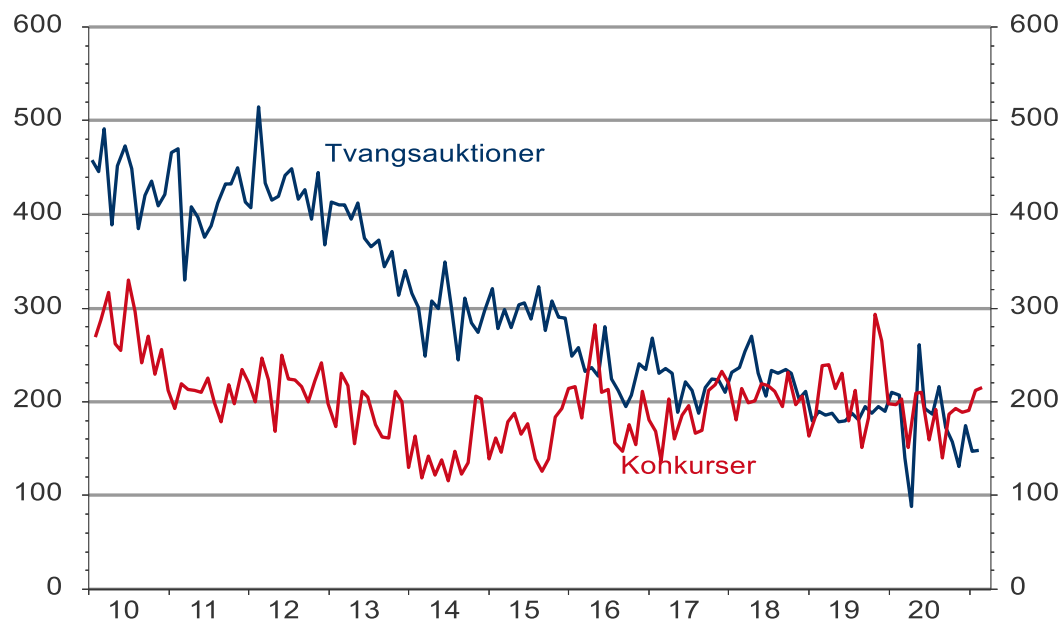
Lønmodtagerbeskæftigelsen, tusinder

Kilde: Refinitiv Datastream

... nogle steder har vi nærmest puttet økonomien i fryseren

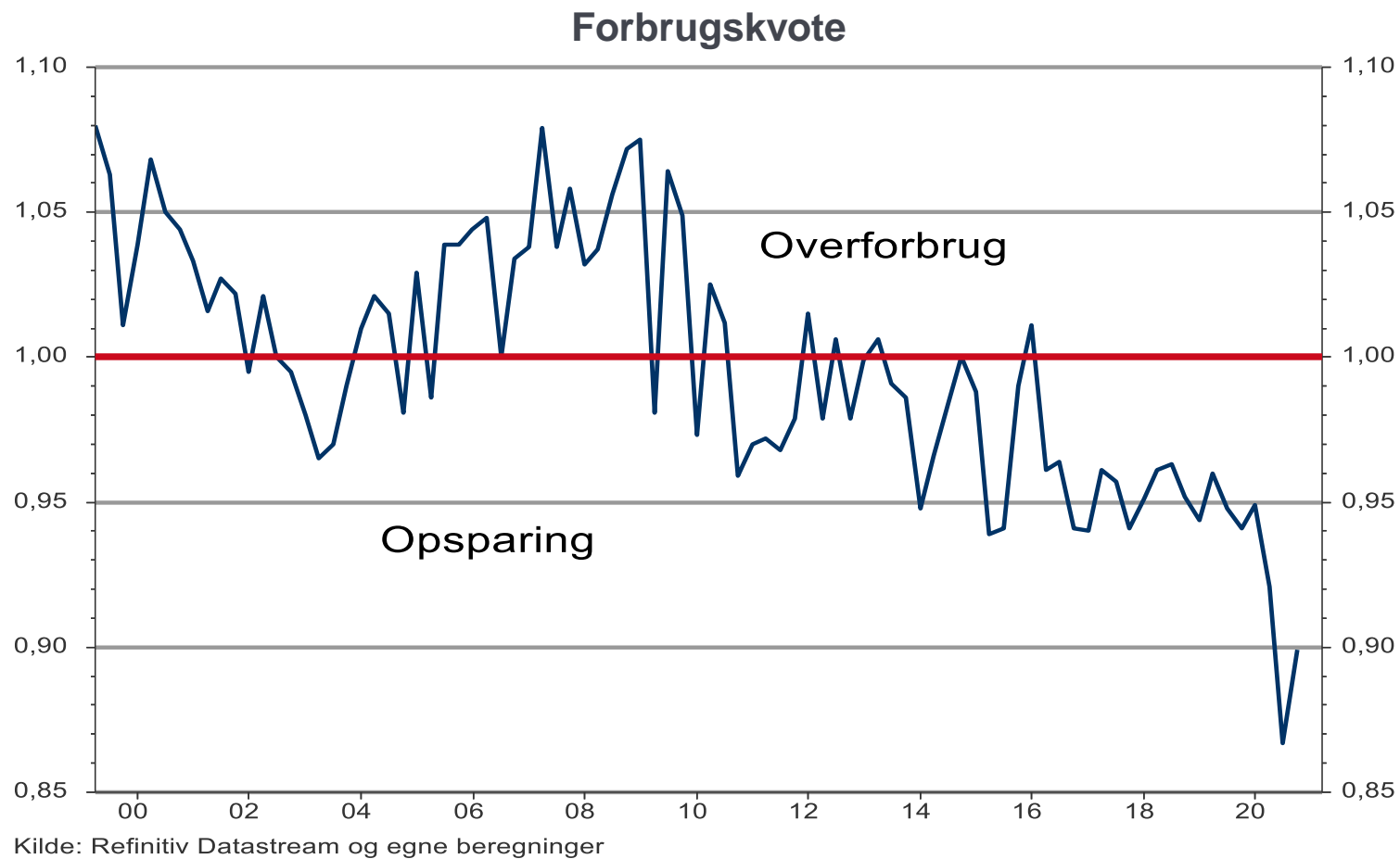
Konkurser og tvangsauktioner

Kilde: Refinitiv Datastream

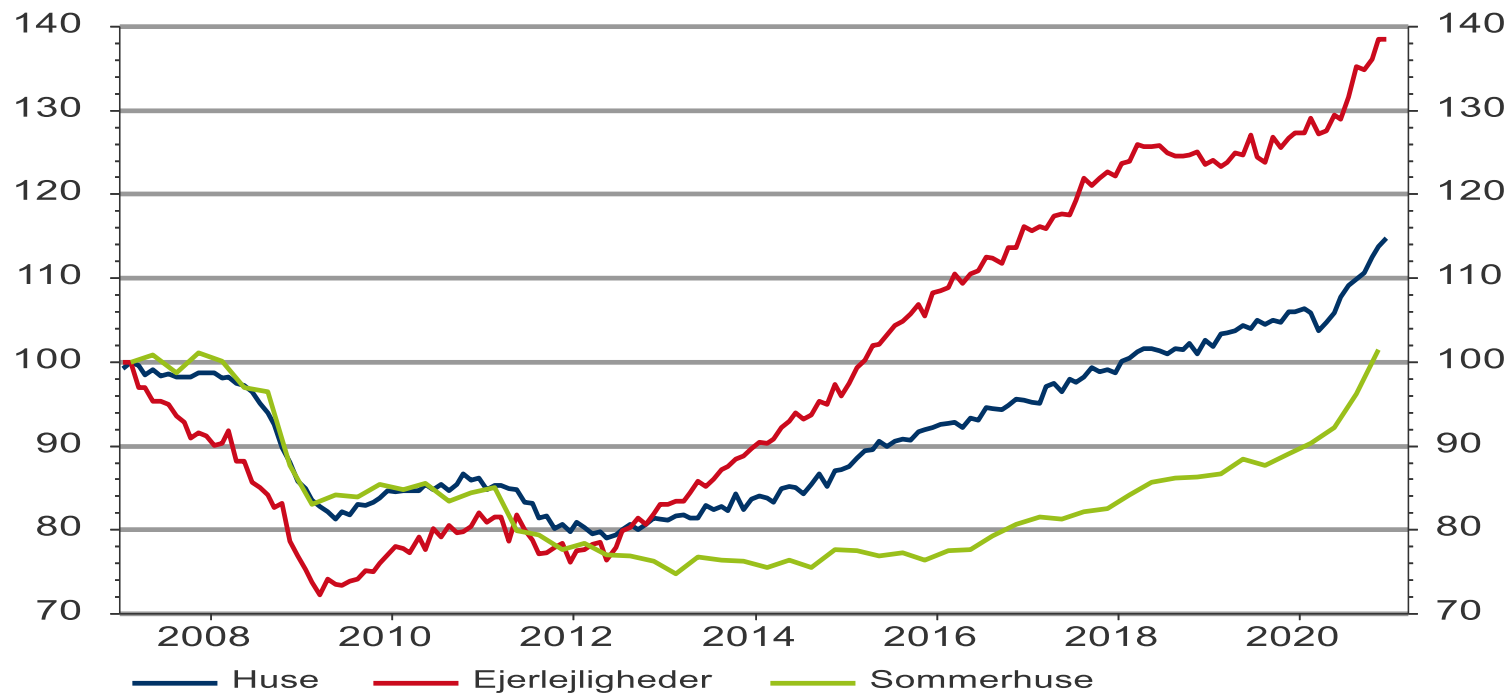

På et tidspunkt skal pengene bruges – også selvom restriktionerne ikke forsvinder

Måske kan det sætte endnu mere fut under et rødglødende boligmarked

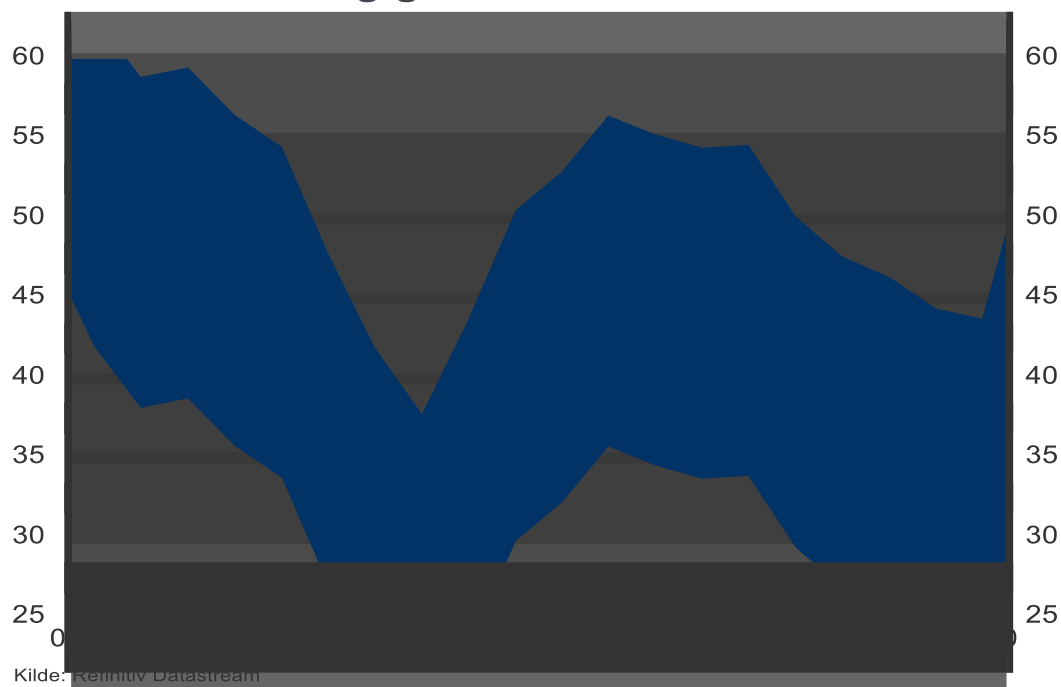
Boligpriser, indekseret

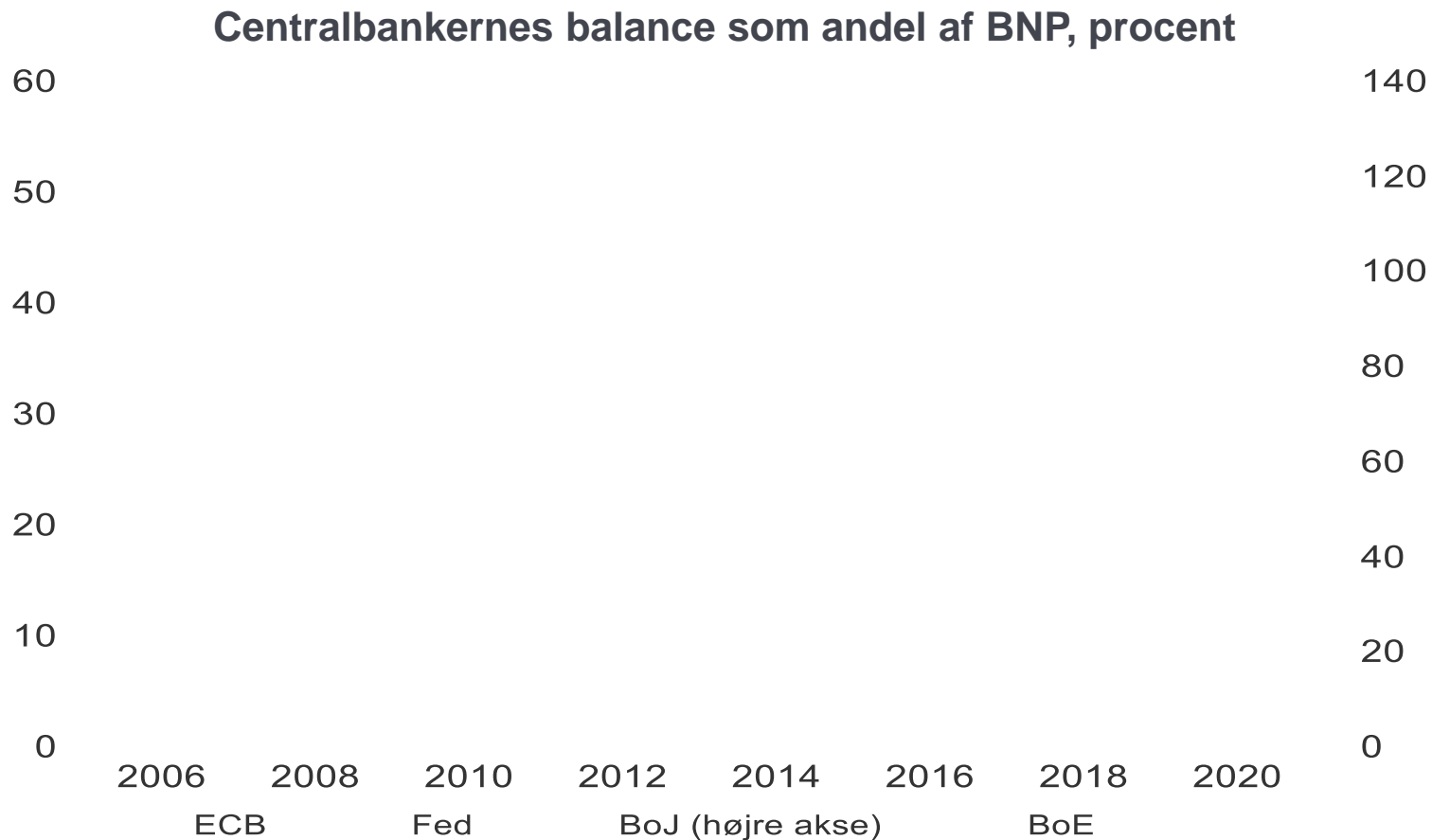
Kilde: Refinitiv Datastream

Der er også en grænse for statskassen – særligt hvis der er ikke er perspektiv i underskuddene

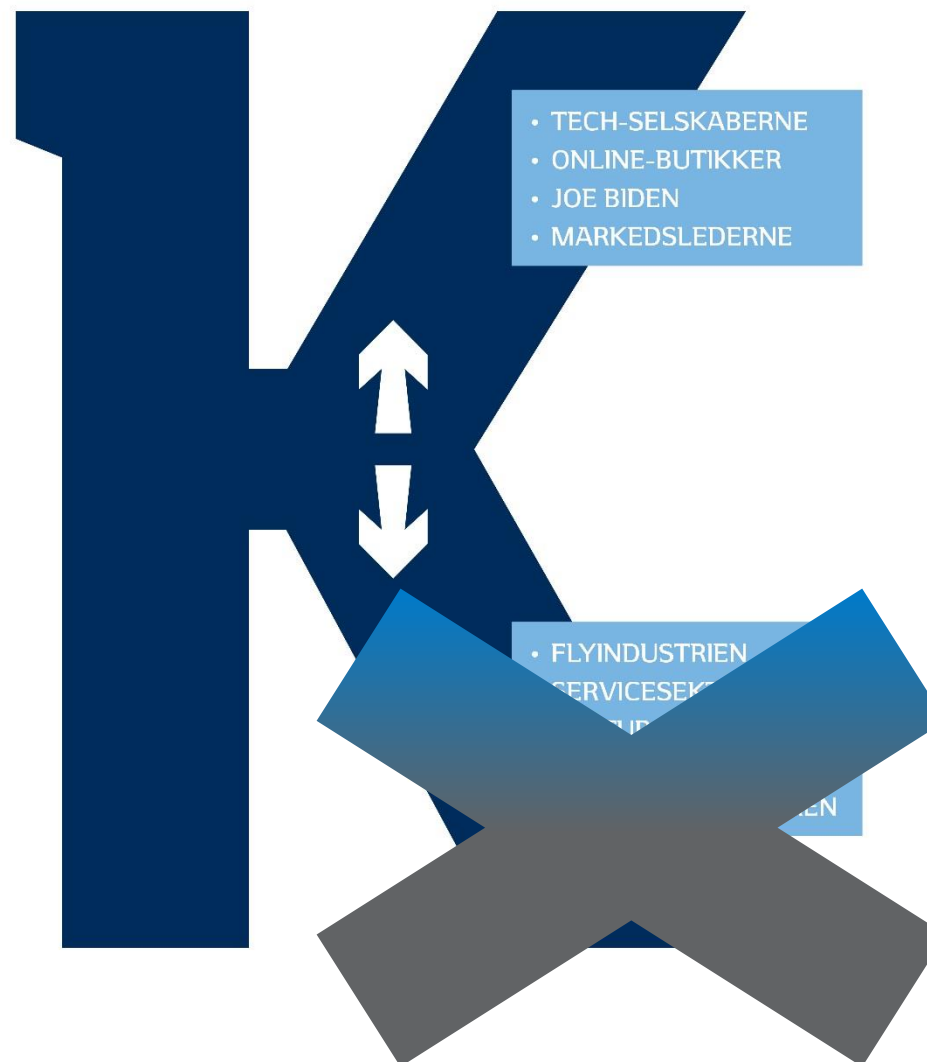
Offentlig gæld som andel af BNP

Det samme gælder for centralbankerne

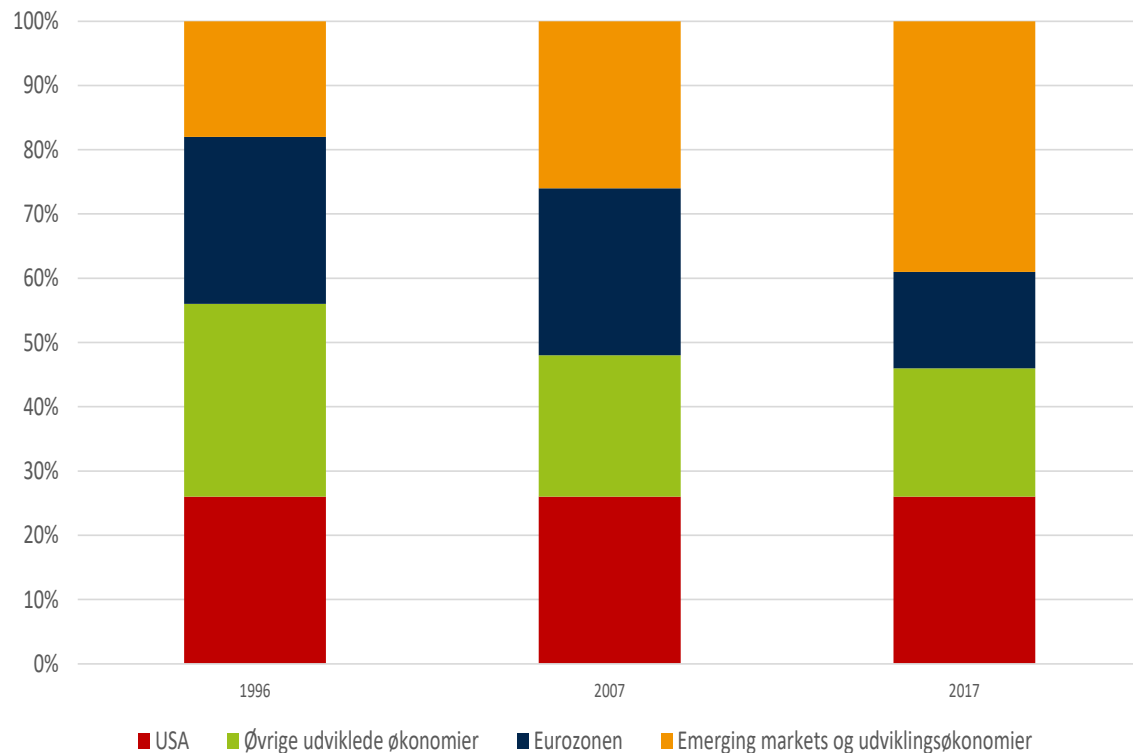

Den K-formede økonomi.. bliver det til et Y?

Globaliseringen har presset inflationen ned, men en årelang pandemi kan måske ændre det billede

Fordelingen af global BNP i USD

Kilde: ECB

- Den øgede globalisering har lagt en dæmper på inflationen igennem øget international konkurrence.
- Coronakrisen afslørede skrøbelige forsyningskæder. Derfor kan globaliseringstendensen aftage med stigende inflation til følge.

Opsamling og konklusioner

- Mutationer vil i første omgang skabe store rystelser på markederne. Renterne og aktiekurserne vil rasle ned.
- Krisens vindere kan vinde endnu mere.
- Vi kan ikke blive ved med at skærme økonomien fra de økonomiske realiteter.
- Det kan koste mange virksomheder livet. K kan blive til et Y, hvis det ene ben knækker af.
- Butiksdøden kan accelerere og internetsalget det samme.
- Boligpriserne kan helt strukturelt blive højere.
- Inflationen kan stige. I det mindste på kort sigt.
- Væksten bliver lavere og vi bliver alle sammen fattigere.

Tak for opmærksomheden

Tid til spørgsmål og svar

TAK for i dag!

Venligst Pauli Laursen